

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської
сільської ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Самеах»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса – 2025

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

Протокол № 11 від 27 лютого 2025 року

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20-21 лютого 2025 року). Редколегія: І.А.Княжева,
Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова, О. А. Галіцан, І. О. Бартенєва,
О.П.Ноздрова, І.С.Артемєєва, П.П.Кинєва. Одеса: Університет
Ушинського, 2025. 225 с.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» Ірина Анатоліївна
Княжева

Кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри мовної
підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ
Євгенія Василівна Тягнирядно

Відповідальні редактори: кандидати педагогічних наук,
доценти, доценти кафедри педагогіки Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д.Ушинського» Оксана Павлівна Ноздрова, Ірина Олександрівна
Бартенєва

Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

© Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2025

© Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області, 2025

© Одеський приватний заклад освіти «Тіква—Op Sameax», 2025

процесу та активізації пізнавальної діяльності учнів.....	144
21. Л.В. Саєнко Інноваційні освітні технології: новий підхід до процесу навчання у закладах вищої освіти.....	148
22. Є.В.Тягнирядно Комуникативна компетентність майбутніх правоохоронців: основні ознаки й умови формування.....	155
23. О.П.Ноздрова, С.О.Клименко Діяльність педагога на уроках іноземної мови в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	158
24.Т.Ю. Осипова Формування науково-дослідницької культури майбутніх учителів під час професійної підготовки.....	164
25.І.О. Бартенєва Роль педагогічної культури в професійній діяльності сучасного вчителя.....	173

СЕКЦІЯ: ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

26. Л.О. Калінчук Розвиток емоційного інтелекту як основи формування позитивного ставлення учнів до навчання.....	182
27.В.В.Махсма Використання ChatGPT на уроках англійської мови: переваги, виклики та перспективи	191
28. В.В.Чуренова Впровадження ігрових технологій на уроках української мови та літератури.....	200
29. Г.В. Безклубенко Формування предметної та ключових компетентностей учнів у процесі вивчення фізики.....	211

8. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька : навч. посіб. Київ, 2002. 270 с.
9. Труфкіна М. Науково-дослідницька культура педагога як ціль сучасної освіти. URL : <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/921> (дата звернення: 28.02.2025).
10. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Кондор, 2011. 628 с.
11. Тушева В. В. Теоретико-методичні засади формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки : монографія. Харків : Видавництво «Федорко», 2013. 428 с.
12. Ягоднікова В. В. Роль інноваційних технологій у формуванні науково-дослідницької культури майбутніх учителів. *Інноваційна педагогіка*, 2024. № 67. Т. 2. С. 237–240.

Бартенєва Ірина Олександрівна,
*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»*

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Вступ. Необхідність формування педагогічної культури сучасного вчителя зумовлена стрімкими змінами в освітньому просторі, які вимагають від педагога постійного професійного розвитку та вдосконалення. В умовах реформування освітньої системи, впровадження нових педагогічних технологій та методик, педагогічна культура стає ключовим фактором, що визначає ефективність професійної діяльності вчителя та якість освітнього процесу в цілому.

Педагогічна культура є інтегральною характеристикою професійної діяльності вчителя, яка відображає його здатність ефективно здійснювати педагогічну діяльність у сучасних умовах. Вона включає не лише професійні знання та вміння, але й систему ціннісних орієнтацій, мотивацію до професійного розвитку, здатність до рефлексії та самовдосконалення. В умовах парадигмальних змін в освіті, переходу від знаннєвої до компетентнісної моделі навчання, роль педагогічної культури як фактора забезпечення якості освіти суттєво зростає.

Формування педагогічної культури є складним і багатоаспектним процесом, який вимагає системного підходу та врахування різноманітних факторів, процес не обмежується періодом професійної підготовки вчителя у закладі вищої освіти, а триває протягом усієї професійної діяльності педагога. Тому особливої актуальності набуває дослідження шляхів формування педагогічної культури в системі неперервної педагогічної освіти, включаючи формальну, неформальну та інформальну освіту.

Важливим аспектом дослідження є вивчення впливу соціокультурних факторів на формування педагогічної культури. В умовах глобалізації та інтернаціоналізації освіти, зростання культурного різноманіття в освітньому просторі, педагогічна культура вчителя повинна включати здатність до міжкультурної комунікації, толерантність, готовність працювати в мультикультурному середовищі, що ставить нові завдання перед системою професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів.

Особливої уваги заслуговує дослідження ролі інноваційних освітніх технологій у формуванні педагогічної культури. Цифрова трансформація освіти, розвиток дистанційних форм навчання, використання технологій віртуальної та доповненої реальності в освітньому процесі вимагають від учителя нових компетентностей, які стають невід'ємною складовою його педагогічної культури. Вивчення шляхів інтеграції цих технологій у процес формування

педагогічної культури є важливим напрямком педагогічних досліджень.

Мета статті: теоретично обґрунтувати роль педагогічної культури у професійній діяльності сучасного вчителя та визначити фактори, які впливають на цей процес.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна культура є ключовою для особистості та діяльності сучасних учителів і відіграє надзвичайно важливу роль у їхній роботі. Вона визначає ефективність педагогічної праці, а також здатність вчителів ефективно виконувати професійні завдання в сучасних умовах.

Насамперед, професійність вчителя залежить від педагогічної культури. Вона об'єднує найкращі педагогічні практики, забезпечує оволодіння новими педагогічними технологіями та визначає здатність вчителів постійно розвиватися та самовдосконалюватися. Учитель може ефективно виконувати основні функції навчання, виховання, розвитку, організації та комунікації за умови високої педагогічної культури [3].

Тип взаємодії вчителя з учнями, колегами та батьками визначається педагогічною культурою. Здатність створювати позитивну психологічну атмосферу в класі, а також спосіб спілкування педагога демонструють її. Учитель, який має високу педагогічну культуру, здатний встановлювати суб'єкт–суб'єктні відносини з учнями та створювати умови для їхньої самореалізації та особистісного розвитку. Педагогічна культура відіграє важливу роль у формуванні моральних принципів і цінностей учнів. На них вчитель виступає зразком культури, носієм національних і загальнолюдських цінностей. Він передає ці цінності своїм учням через свою роботу вчителем, впливаючи на їх світогляд і життєву позицію. Педагогічна культура визначає здатність вчителя виховувати та морально впливати на учнів.

У сучасних умовах реформування освіти педагогічна культура є життєво важливою для того, щоб вчителі були

готові до інновацій. Вона оцінює здатність педагога приймати, створювати та впроваджувати нові концепції, технології та підходи. Учитель, який демонструє високу педагогічну культуру, може проявляти творчість у своїй діяльності, критично осмислювати свій досвід і знаходити рішення проблем [4].

Педагогічна культура визначає якість освітнього процесу, а також здатність вчителя ефективно організовувати навчально—пізнавальну діяльність учнів і створювати ідеальні умови для того, щоб учні отримали знання та розвинули навички. Учитель, який має високу педагогічну культуру, може творчо використовувати різноманітні підходи до навчання в будь—якому освітньому середовищі. Роль педагогічної культури в розвитку особистості вчителя є важливою. Вона допомагає йому розвиватися в кар'єрі, відкриває його творчі таланти та формує унікальний підхід до викладання. Здатність вчителя критично мислити, аналізувати та осмислювати власний досвід є частиною педагогічної культури [2].

Готовність вчителів до нових професійних ролей залежить від педагогічної культури в контексті впровадження концепції Нової української школи. Вона описує здатність педагога бути фасилітатором, коучем, тьютором і модератором навчання. Учитель, який має високу педагогічну культуру, може створити розвивальне освітнє середовище, забезпечити учням психологічну підтримку та комфорт, а також мотивувати учнів до самостійності та відповідальності за свої уроки.

Образ і авторитет учителя формуються значною мірою завдяки педагогічній культурі. Зовнішні характеристики педагога, включаючи його мову та стилі спілкування, впливають на те, як він сприймається учнями, батьками та іншими співробітниками. Сьогодні педагогічна культура залежить від готовності вчителів до використання інформаційно—комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності. Вона охоплює інформаційну культуру вчителів,

їхню здатність орієнтуватися в інформаційному просторі та створювати цифровий контент [6].

Педагогічна культура є важливим фактором професійного благополуччя вчителя, а також його психічного та емоційного благополуччя. Вона оцінює здатність педагога до саморегуляції, емоційного вигорання та професійного стресу. У складних професійних обставинах вчитель може залишатися оптимістичним. Педагогічна культура відіграє важливу роль у створенні позитивної взаємодії між школою та сім'єю. Вона визначає здатність вчителів встановлювати партнерські відносини з батьками учнів і залучати їх до співпраці у вирішенні освітніх проблем. Вміння вчителів організовувати батьківські збори, проводити індивідуальні бесіди з батьками та надавати їм компетентні консультації є прикладами педагогічної культури.

Педагогічна культура визначає готовність вчителів працювати з дітьми з особливими освітніми потребами в контексті інклюзивної освіти. Вона демонструє терпіння до таких дітей, здатність створювати для них умови для успіху та здатність адаптувати навчальний матеріал до їхніх можливостей. Учитель з високою культурою навчання здатний створити безпечне психологічне середовище для кожного учня [7].

Педагогічна культура відіграє важливу роль у формуванні професійної позиції вчителя та його самовизначенні. Вона встановлює систему професійних цінностей педагога, а також його ставлення до своєї роботи, учнів і співробітників. Учитель із високою педагогічною культурою відчуває відповідальність за свою роботу та усвідомлює високу соціальну значущість своєї роботи [1].

Сучасна педагогічна культура залежить від готовності вчителів до міжкультурної взаємодії та роботи в полікультурному освітньому середовищі в умовах глобалізації та інтеграції освітніх систем, що означає бути толерантним до людей з різних культур і враховувати культурні особливості

учнів під час навчання. Учитель, який має високий рівень педагогічної культури, має здатність навчати своїх учнів взаємодіяти з іншими культурами та готувати їх до життя в глобалізованому світі [5].

Педагогічна культура відіграє важливу роль у забезпеченні академічної доброчесності в освітньому процесі. Вона встановлює етичні стандарти професійної поведінки вчителя, включаючи його ставлення до плагіату. Вчитель із високою педагогічною культурою є прикладом академічної честі для своїх учнів і формує правильні ціннісні орієнтації [3].

Педагогічна культура має вирішальне значення для мобільності вчителя та здатності адаптуватися до змін, які відбуваються в освітній галузі. Вона визначає готовність педагога до освоєння нових навичок, адаптації до нових видів діяльності та перепідготовки своєї професійної діяльності.

Належний рівень педагогічної культури дозволяє вчителям швидко адаптуватися до нових професійних ситуацій і ефективно вирішувати нестандартні педагогічні завдання. Педагогічна культура визначає здатність вчителя співпрацювати з усіма, хто бере участь у освітньому процесі.

Вона допомагає конструктивно вирішувати конфлікти, працювати в команді та спільно планувати та виконувати освітні проекти. Учитель, який має високу педагогічну культуру, може створити середовище довіри та взаємоповаги в класі [7].

Педагогічна культура відіграє важливу роль у формуванні національної свідомості учнів і вихованні їхньої національної ідентичності. Вона визначає здатність педагога передавати національні цінності та формувати в учнів почуття національної гордості та гідності. Здатний прищепити учням любов до рідної мови, історії та традицій свого народу, вчитель з високим рівнем педагогічної культури є носієм національної культури [4].

Педагогічна культура має вирішальне значення для забезпечення педагогічної підтримки обдарованих учнів. Вона

описує здатність педагога виявити та розвивати таланти та здібності учнів і створювати умови для їх самореалізації. Вчителі, які демонструють високий рівень педагогічної культури, можуть керувати індивідуальними програмами, планувати дослідницьку діяльність для учнів і підготуватися до олімпіад і конкурсів.

Педагогічна культура відіграє важливу роль у формуванні свідомості та відповідального ставлення учнів до навколишнього середовища. Вона визначає здатність вчителів організовувати природоохоронну діяльність учнів і впроваджувати екологічну складову змісту навчання. Вчитель, який має високу педагогічну культуру, є чудовим прикладом поведінки людини, яка піклується про навколишнє середовище. Він може навчити своїх учнів бути екологічно відповідальними.

Відповідно до концепції «навчання впродовж життя», педагогічна культура визначає здатність педагога постійно навчатися та розвиватися як особистість. Вона демонструє здатність використовувати різноманітні методи підвищення кваліфікації для створення та реалізації індивідуальної освітньої стратегії. Здатні до самоменеджменту у своїй діяльності вчителі з високою педагогічною культурою є активними учасниками власного професійного розвитку.

У розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів важлива роль відіграє педагогічна культура. Вона визначає здатність вчителів створювати середовище навчання, яке є безпечним, і навчати учнів вести здоровий спосіб життя. Вчитель, який має високу педагогічну культуру, демонструє здорову поведінку та може організувати діяльність, яка сприяє здоров'ю.

Небезпечні явища в учнівському середовищі, такі як булінг, насильство, вживання психоактивних речовин тощо, можна запобігти та подолати за допомогою педагогічної культури. Вона оцінює здатність вчителів створювати безпечне освітнє середовище та розвивати навички конструктивної

взаємодії серед учнів. Учитель, який демонструє високий рівень педагогічної культури, має здатність ефективно вирішувати конфліктні ситуації та надавати психологічну підтримку учням, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Висновки. Визначено ключову роль педагогічної культури в професійній діяльності сучасного вчителя, яка полягає у забезпеченні ефективності освітнього процесу, створенні сприятливого психологічного клімату, здатності до інноваційної діяльності та постійного професійного самовдосконалення.

Факторами, що впливають на формування педагогічної культури, виступають наступні: соціокультурні умови, система педагогічної освіти, професійне середовище, особистісні характеристики педагога, система післядипломної освіти та самоосвітня діяльність вчителя.

Література

1. Євсюков О.Ф. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2021. 264 с.
2. Завгородня Т.К. Педагогіка В. О. Сухомлинського. Монографія. Івано-Франківськ : «НАІР», 2019. 209 с.
3. Зелюк В. Педагогіка А. Макаренка в контексті збагачення культури вчителя. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія : Педагогічні науки, 2013. Вип. 12. С. 81–85.
4. Зіневич В. Проектна діяльність та проектна культура як передумови інноваційної діяльності педагога. *Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць* / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. Вип. 15. С. 100–106.
5. Зязюн І.А. Наукове осмислення освітнього простору культури в педагогічній теорії. *Імідж сучасного педагога*.

Науково–практичний освітньо–популярний часопис. Полтава, 2006. № 5–6. С. 12–16.

6. Кандзюба М.О. Віртуальність як симулятивний простір сучасної культури. *Вісник Прикарпатського університету. Серія «Філософські науки»*. Івано–Франківськ, 2010. №4. С. 55–61.

7. Кравець С.Г. Особливості розвитку проєктної культури педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. Олександра Довженка*, 2022. Вип. 3(1), № 50. С. 245–251.

Наукове видання

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Одеса, 20-21 лютого 2025 року

Редколегія: І.А.Княжева, Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова,
О. А. Галіцан, І.О. Бартенєва, О.П.Ноздрова, І.С.Артемьєва,
П.П.Кинєва.

Віддруковано з оригінал-макету
Підп. до друку 03.03.2025. Формат 60 \90\16
Папір офсетний. Друк різнографічний. Обсяг вид. арк. 1,5
Тираж 100 прим. Зак. №194
Віддруковано в копіривальному центрі «Магістр»
м.Одеса, вул.Мечнікова,36, тел. +38(063)890-82-36
Свідоцтво про реєстрацію №2670316784 від 30.12.2022 р.